

SLOVENEK

Naše naročnine
za leto 1922:
za cel. leto (sopri) 600 —
za pol. leto 300 —
za tret. leto 200 —
za vs. mesec 16 66

za inostranstvo:
zeloizpla 150 —
mesечно 12 50

za sobotna izdaja: 100 —
v Jugoslaviji 10 —
v inostranstvu 20 —

Poslano Stev. 50 par.

== Cene inseratov ==
Prvotipna polna vrsta mal
oglas po 4 — in 8 —
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po 8 —, posilna itd.
po 12 —.

Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Mesečna priloga: Vestnik MSL.
Poština plačana v gotovini

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se se vračajo, neizplačane pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 60, uprava. št. 322.

Političen list za slovenski narod.

Uprava v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 850 za naročnino in št. 348 za oglaš.
zagreb 39.011, sarajev 7563, preške in dana 24.97

Kronanje sv. Očeta Pija XI.

Rim, 13. febr. (Izv.) Včeraj dopoldne se je v cerkvi sv. Petra vršilo slovesno kronanje papeža Pija XI. Slovesnosti je prisostvovalo 60 kardinalov, mnogo nadškofov in škofov, papeževi sorodniki, diplomatski zbor, razni drugi dostojanstveniki in rimska aristokracija. Velikanska cerkev in trg pred cerkvijo sta bila polna ljudstva. Svečanosti so se pričele ob 9. uri dopoldne. Ko so prinesli papeža Pija XI. na zlatem prestolu, je množica priredila burne ovacije in vzkli-

kala »Živio!«, kar se ni zgodilo niti ob kronanju Leona XIII. Papež je najprej imel pontifikalno sv. mašo. Po sv. maši mu je kardinal prvi diakon položil na glavo tiaro. Pij XI. je podelil svoj blagoslov najprej vernikom v cerkvi, nato pa je stopil v spremstvu kardinalov na zunanji balkon in podelil blagoslov množici, ki je bila zbrana na trgu pred cerkvijo sv. Petra. Bilo je najmanj 60 tisoč ljudi. Kronanje se je izvršilo v največjem sijaju brez vsakega incidenta.

Dr. Korošec o Radiću in Pribičeviću.

MEMORANDUM HRVATSKEGA BLOKA.

Vrhnik, 13. febr. Na včerajšnjem shodu tukajšnjih pristašev SLS je govoril dr. Korošec tudi o memorandumu Hrvatskega bloka genovski konferenci ter izjavil: Nekateri trdijo, da se je spomenica poslala, drugi, da se ni in da je objavljena apokrifna. Recimo, da je objavljena spomenica avtentična in da se je v istini odposlala. Naše stališče v tej stvari je to-le: Ali je dopustno ali nedopustno pošiljati spomenice na meddržavne konference, v to vprašanje se nečemo spuščati. Nečemo biti ne obtožitelji, ne zagovorniki, še manj pa sodniki. Toda kar se tiče opisovanja žalostnih notranjih razmer v naši državi, kakor so zadržane v spomenici in ki se nanašajo na izvrševanje nadvlasti enega plemena nad drugim, na davčno nasilje in carinsko pokvarjenost, na pomanjkanje pravnega reda z ozirom na osebno in imovinsko svobodo, na vohunski, nasilni in strankarski način notranje uprave, na nazadnjaške metode v vojni upravi, na škandalozno batinanje v vseh dosedanjih političnih procesih in na zapostavljanje vseh veroizpovedanj, ki niso pravoslavna — vse te obtožbe so žal v spomenici Hrvatskega bloka le preresenične. In ako čitamo, da vlada premišljuje, ali in kako bi kaznovala one, ki so sestavili in odposlali spomenico, potem bi bilo vladi pač priporočati, da predvsem proučuje očitane ji kričeče razmere v naši državi in stori vse, da se kar najhitreje popravi. Potem bodo tudi mahoma izginili separatizem, nezadovoljnost in slične spomenice v naši državi. Umetnost vladanja obstoji v tem, da se v vsakem nastalem vprašanju zagrabi njegovo bistvo!

PRIBIČEVIĆ — HERCIGONJA.

Vrhnik, 13. febr. Dr. Korošec se je izjavil včeraj tukaj tudi o aferi Pribičević — Hercigonja. V Protičevem »Radikalu«

je bila te dni natisnjena strašna obdolžitve, da je imel minister Pribičević zveze s povzročitelji umora bivšega ministra Draškovića in da je preko njih stregel po življenju tudi Radiću. Nisem strankarsko tako zaslepljen, da bi ne ostal hladen tudi vprito take obdolžitve svojega političnega protivnika. Nasprotno moram izjaviti, da ne morem verjeti in ne verjamem te strašne obdolžitve. A nekaj vendar moram zahtevati. Stvar se bo sedaj iznesla in rešila pred sodiščem. Korektno bi bilo, da se postavi Pribičević s svojim obdolžiteljem na ravnoopravno stališče, da si pogleda v oko s svojim nasprotnikom kot navaden politik z navadnim politikom, ne pa kot vpliven minister z manj vplivnim urednikom. Za to bi bilo v interesu popolnoma objektivnega sodnega postopanja, kakor tudi v interesu ugleda naše države, kraljeve vlade in vladarja samega, da se Pribičević tako dolgo odstrani z ministrske stolice, dokler se — uverjen sem, da zanj povoljno — pred sodiščem ne reši ta zadeva. Vsak gentleman bi vsaj tako ravnal.

Izjava Hrvatskega bloka o svoji spomenici.

Zagreb, 13. febr. (Izv.) Današnji popoldanski »Hrvat« objavlja uradno izjavo predsedstva Hrvatskega bloka o vprašanju znane spomenice. Predsedstvo (podpisani so: Stjepan Radić, dr. Drinković in dr. Mirko Košutić) izjavlja, da se je na skupni seji zastopnikov Hrvatskega bloka dne 14. januarja razpravljalo o nekem listu o gospodarskih in finančnih razmerah, katere je ustvaril današnji belgrajski režim na Hrvatskem. Nato je seja sklenila, da prepusti glavni odbor Hrvatskega bloka, da lahko ta spis objavi tako, kakor se je o njem razpravljalo, ali pa ga lahko spopolni in prenaredi ter ga še enkrat predloži prihodnji skupni seji vseh zastopnikov. Medtem ko je ta odbor spis preneval, je nastal za Evropo nov gospodarski in politični položaj vsled sklepa v Cannesu, da se skliče mednarodna konferenca, na katero bodo pozvani vsi evropski narodi brez raz-

like, če so zmagovalci, premaganci ali pa nevalci. Za to mednarodno konferenco se je sprejela posebna točka, da se morajo na njej navesti vzroki vseh političnih sporov, ki bi mogli ogroziti evropski mir in da se morajo postaviti predpogoji za normalen gospodarski in kulturni razvoj v Evropi. Z ozirom na to nalogo evropske konference se je izrazila misel, da je potrebno, da tudi hrvatski narod kot samostojen politični in gospodarski faktor na Jadranu in Podonavju ugotovi svoje stališče napram vprašanju genovske konference, ker je jasno, da brez izpolnitve vseh upravičenih hrvatskih zahtev ne more priti do trajnega miru na tem delu srednje Evrope. V ta namen je izgotovljen tudi poseben predlog, ki je načelno že sprejet, o katerem se pa v plenumu še ni moglo razpravljati. En izvod tega načrta je dobil nek zunanji dopisnik v Belgradu z opozorilom, da ta stvar ni nobena tajnost, ker da Hrvatski blok dela vse javno, vendar pa da se to ne more obelodaniti kot sklep skupne seje vseh zastopnikov. Medtem se je na temelju omenjenega načrta nadalje izdelavala spomenica o naših razmerah ter je sedaj že gotova. Pred plenum Hrvatskega bloka bo prišla takoj, ko bo belgrajska vlada imenovala svoje delegate za genovsko konferenco. Takrat se bo ta spomenica tudi obelodanila.

Hrvatski blok soglaša z uradnimi in neoficielnimi stališči velikih in malih narodnih manjšin in v vsako mednarodno konferenco, zlasti in posebno pa z ono, ki se pripravlja v Genovi. Hrvatski blok ne smatra te konference za kako tujo ali neprijateljsko silo, nego kot kompetenten organ in faktor za doseg novega pravnega reda ter razvoja in napredka Evrope in ostalega sveta.

Pribičević o svojem pismu.

Belgrad, 13. febr. (Izv.) V današnji belgrajski »Politiki« objavlja minister Svetozar Pribičević svojo izjavo glede znanega pisma Hercigonji, objavljenega v »Radikalu«. V tej izjavi Pribičević ne odgovarja na posamezna fakta, marveč generalno izjavlja, da so navedbe v pismu lažnjive in da je pismo prišlo v javnost z namenom, da opraviči spomenico Hrvatskega bloka. Ako državni minister naroča uboj Radića, potem bo gotovo vse res, kar vsebuje spomenica.

PAŠIĆ PRI KRALJU.

Belgrad, 13. febr. (Izv.) Kralj Aleksander je včeraj sprejel ministrskega predsednika Pašića v daljši avdijenci. Predsednik vlade mu je poročal o političnem položaju, o kraljevem potovanju v Bukarešto, o delovanju parlamenta, o volivni reformi itd.

MUSLIMANI SE VRNEJO V VLADO.

Belgrad, 13. febr. (Izv.) Muslimanski klub je imel včeraj sejo, na kateri je sklenil, da sprejme sporazum, ki ga je dr. Spaho dosegel v pogajanjih z vladno. Muslimani stopijo zopet v vladu. Kot nova kandidata za ministrski mesti se imenujeta poslanca dr. Hrasnica in dr. Kapetanović.

VLADA IN SPOMENICA HRVATSKEGA BLOKA.

Belgrad, 13. febr. (Izv.) S kompetentne strani se doznava, da vlada ne namera podvzeti nobenih odločilnih korakov v zadevi spomenice Hrvatskega bloka genovski konferenci, ampak da hoče počakati, da bo ta memorandum objavljen tudi v inozemstvu.

SPOMENICA ŽELEZNIČARJEV.

Belgrad, 13. febr. (Izv.) Vrhovni odbor železničarjev je objavil spomenico, v kateri kritizira postopanje ministrskega sveta v vprašanju zahtev železničarjev po izboljšanju gnetnega položaja. Izjava veli, da železničarji ne bodo proglasili ne stavke in ne pasivne rezistence, ampak da pričakujejo, da bo vlada ugodila njihovim pravičnim zahtevam.

KONFERENCA MALE ENTENTE V BELGRADU.

Pariz, 13. febr. (Izv.) Kakor poroča »Matin«, se bo okoli 20. t. m. sestala v Belgradu konferenca zastopnikov male entente, da se določi gospodarski in finančni program male entente za konferenco v Genovi.

Za avtonomijo v okvirju velikih pokrajin.

(Govor poslanca dr. Hohnjeva v seji zakonodajnega pododpora 9. februarja.)

Smatram vidovdansko ustavo za veliko nesrečo za našo državo. Trinajst je nesrečna številka, in ta številka znaša ono večino, s katero je bila izglasana ustava. Krški pakt zahteva v to svrhu kvalificirano večino. Vlade stranke, ki so za centralistično ustavo dobile velik del glasov s sredstvi, ki so po evropskih nazorih neskladna z načeli politične čistosti in moralne, so vrgle na tehtnico 13 glasov večine — evo, po mišljenju vladnih strank ona kvalificirana večina, ki jo zahteva krški pakt!

Nesreča rodi nesrečo: iz ustave je potekel zakonski predlog za upravo razdelitev zemlje. Kako nesrečen plod je to, je dokazal za ta predlog specialno izbrani odbor, ki je nad tem detetom centralistične ustave izrekel smrtno obsodbo. Zakonodajni odbor, ki mu je famozna vidovdanska ustava dala pooblastilo, da vrši zakonifikacijo en gros brez najprimitivnejših predpisov parlamentarne procedure, se je sedaj lotil naloge, da to mrtvo dete oživi.

Kako bo zakonodajni odbor pri tem postopal? V sv. pismu se poroča o tem, kako je prerok Elija k življenju obudil mrtvo dete neke vdove. Sklonil se je nad njim ter mu vdihnil svojega duha in deček je oživel. Demokratsko-radikalna koalicija hoče sedaj nastopiti v ulogi Elije. Zakonskemu predlogu o administrativni razdelitvi države hoče vdihniti svojega centralističnega duha in ona računa na to, da bo to dete oživilo.

Gospoda, povem vam, da bo to življenje samo umetno ter da bo to neobgledno dete živelo le toliko in tako dolgo, kolikor in kakor dolgo bodo trajale in vplivale eterske ali kamferske injekcije demokratsko-radikalne koalicije. Ko bodo te prenehale, nastopi smrt brez pardona.

Danes so sposobne za življenje samo take institucije in organizacije, ki so skladne z duhom prave in jake demokracije. Demokracija pa pomeni vladu ljudstva in to v občini, kotaru, okrožju, pokrajini in državi. Zato je pojem demokracije praktično istoveten z idejo samouprave in avtonomije. In kjer ni avtonomije in samouprave, tam ni demokracije in ako se demokracija povdarja, je to ali moderno pobarvana firma, pod katero se skriva nesolidna trgovina z ljudskimi pravicami, ali pa sama fraza ali parada. Zares, demokratske države so organizirane na temelju jake in obsežne narodne samouprave. Takšna država je Anglija, ki je administrativno podeljena v teritorialno več ali manj razsežne pokrajine z manjšim, večjim in velikim številom prebivalstva in z obsežnim delokrogom, v katerega spada večina tistih stvari, ki drugod spadajo pod takomenovano upravo notranjih del. Demokratska Švica je organizirana avtonomistično in federativno, demokratska država Severna Amerika, zvana pod imenom Zedinjene države, je federacija samostojnih držav. Tudi v Franciji, ki našim centralistom tako rada služi za vzor, je mogočno, od dne do dne naraščajoče in vedno bolj zmaga se približujoče gibanje za velike samoupravne edinice s prebivalstvom do 2 milijona ljudi in preko.

V naši državi pa se hoče ustanoviti samoupravne edinice en miniature. Majhen okvir za malo vsebino. Gospodje centralisti so se uživali v ulogo jeroba nasproti narodu, ki mu je treba dati samoupravo v porcijah, kakor se prava delijo varovancem. Za te male samoupravne porcije je potreben mal teritorij. Zato se naj naša država razdeli v 26 ali še več oblasti. Škoda za ogromne stroške, ki bodo združeni z vpostavo teh oblasti, v katerih bo ljudska samouprava samo kakor slovkanje nemoege deteta, dočim bo po njih gromel poveljujoči glas nasproti narodu vsemogočne birokracije, navzgoraj servilno služeče vsem ukazom iz centra. Torej pravcati eldorado nesvetega Birokracija.

Gospodje centralisti niti ne mislijo na to, kaj bodo z administrativno razdelitvijo države in z uvedbo nove uprave dosegli v krajih onkraj Donave, Save in Drine. Od-

praviti hočejo administrativno organizacijo in administracijo, katero ljudje poznajo, na katero so navajeni in katere je po veliki večini bila dobra. Torej to, kar se je že uveljavilo med narodom, kar je dobro funkcioniralo, hočejo odpraviti tako temeljito, da nastane tabula rasa. In mesto tega hočejo postaviti to, kar niti v Srbiji ni v čislju! Naj mi gospodje oprostijo, pa dolžnost mi je, da govorim odkritosrčno. Ljudje v naših krajih ali, kakor jih vi imenujete, v novih krajih, se bojijo, da se bo s tem tudi pri nas uprava balkanizirala. Ni treba še posebno omeniti, da bi to bilo zlo za naše kraje, pa tudi za vso državo. S tem bi se zdaj v veliki meri nagradena nezadovoljnost povečala do višine, ki bi pomenjala nevarnost za državo. In radi česa vse to? Vse v imenu državne edinstvenosti. Gospodje centralizatorji smatrajo edinstveno državo po vzorcu kasarne, kjer nosijo vsi isto uniformo. Njih vodilno geslo je: vse razlike nasilno nivelirati, vse pokrajine po istem vzorcu uniformirati. Ti gospodje centralizatorji, ki smatrajo svojo nalogo po zgledu krojačev za uniforme, naj ne pozabijo, da lepo, dobro in zadovoljno ni to, kar je nasilno uniformirano, marveč to, kar z različnimi deli tvori enoto. Zato filozofi definirajo lepoto kot unitas in varietate (enota v različnosti).

Razlike med tremi plemeni jugoslovanskega naroda obstojijo in noben zakon jih z dekretom nasilne centralizacije ne more odpraviti. Tako se ne bodo ukinile, marveč se bodo povečale in dobile odporno obliko druga proti drugi. Tako bo razdelitev države dosegla ravno nasprotno od tega, kar morda namerava. Mesto unifikacije bo nastopila še večja odtujenost. In ta bo rasla tem bolj, čim bolj bo hrvatsko in slovensko plemo vsled centralizacije zakonodaje in uprave čutilo nad seboj premoč srbskega plemena.

To hoče preprečiti načrt Jugoslovanskega kluba o zakonodajni avtonomiji in istiniti ljudski samoupravi in razdelitvi države na 6 pokrajin (Srbija, Hrvatska in Slavonija z Medjimurjem, Bosna in Hercegovina z Dalmacijo, Črna gora, Vojvodina in Slovenija s Prekmurjem). Naš načrt — in poudariti moram edino naš načrt — v istini upošteva, kakor to velela vidovdanska ustava, prirodne, gospodarske in socialne oziroma, ker se opira na zgodovino, na tradicijo, na posebnosti zgodnjih plemen, na običaje in navade. Ta načrt onemogočuje gospodarsko izkoriščanje enega plemena ali dveh plemen po tretjem plemenu. Ta načrt daje državi, kar je državnega, pa tudi narodu, kar je narodovega. Zato smatram ta načrt za najbolj sposobni temelj za organizacijo naše države.

FAŠISTOVSKI NEMIRI NA REKI

Reka, 13. febr. (Izv.) Ko so italijanske čete zapustile Reko, je ostal tam le oddelek italijanskih karabinijerjev, ki so imeli nalogo vzdrževati red in mir na Reki. dokler nova vlada ne organizira svoje lastne varnostne čete. Zanellova vlada je sedaj začela to četo formirati. Proti temu pa so se uprli fašisti, ker smatrajo, da bodo v tej novi reški četi elementi, ki jim nasprotujejo. Da bi to preprečili, so fašisti v soboto in v nedeljo priredili demonstracije, ki pa so se razvile v boj z Zanellovimi pristaji. Pri teh spopadih so bili prijeti trije fašisti. To pa je fašiste tako vznemirilo, da so aranžirali še hujše demonstracije, tekoma katerih so obkolili kvesturo in zahtevali, da se prijeti tovariši izpuste. Ker vlada ni hotela ugoditi tej zahtevi, so fašisti zagrabili šest novih redarjev in jih odpeljali v svoj klub in jih tam zaprli. Fašisti izzivajo nove nemire prav gotovo zaradi tega, da pridejo na Reko italijanski karabinijerji, ki so jim zelo naklonjeni in jim gredo vedno

na roko. Poleg tega računajo, da se bo s prihodom italijanskih čet preprečila ustanovitve varnostne čete na Reki, ki bo gotovo nasprotovala fašistovskim nasiljem. V mestu je ta najnovejši nastop fašistov naravno zbudil veliko nevoljo in razburjenje. Po zadnjih vesteh so sinoči izbruhnili novi nemiri.

NOVI IZGREDI NA IRSKEM

Pariz, 13. febr. (Izv.) »Journal« poroča iz Londona: Oddelek orožništva iz Belfasta, ki je potoval v Enniskillis, da ojači tamno krajevo policijo, so na kolodvoru v Clonesu v grofiji Monaghar napadli vojniki republikanske armade. Pet orožnikov je bilo s strelji smrtno ranjenih.

London, 13. febr. (Izv.) Radi dogodka v Clonesu so odšle v Ulster angleške čete, močne štiri bataljone.

PROMET MED RUSIJO IN ITALIJO

Rim, 13. febr. Med Italijo in Rusijo je odprt poštni promet, s 15. februarjem pa se vzpostavi brzojavni promet.

DR. BENEŠ PRI POINCARÉJU

Pariz, 13. febr. Danes je sprejel ministrski predsednik Poincaré češkoslovaškega ministrskega predsednika dr. Beneša, s katerim je razpravljal o programu genovske konference.

KRIZA V NEMSKI VLADI ODGOĐENA

Berlin, 13. febr. Tekom sobotne seje parlamenta bi imela pasti nemška vlada, toda s posredovanjem voditelja centra Marxa se je debata preložila na sredo. S tem je vlada zaenkrat rešena. Da se obdrži kabinet Wirth na krmilu, mora žrtvovati ministra za promet in za zunanje zadeve. Krogi vladne večine žele preprečiti odstop Wirthovega kabineta, ki bi imel težke posledice v odnosih do entente.

Spomenica Hrvatskega bloka.

Belgrajska »Politika« je objavila besedilo spomenice, ki jo je redigiral poseben odbor Hrvatskega bloka in je namenjena za genovsko konferenco. Vsebinsko objavljene spomenice je v bistvu sledeča: Spomenico je podpisalo 63 poslancev Hrvatskega bloka na 14. seji hrvatske republikan. večine in istočasno na 3. seji Hrvatskega bloka 14. januarja 1922 v Zagrebu, prestolnici Hrvatske.

Hrvatje so vstopili v evropsko zgodovino kot že organiziran, civiliziran narod, tako da so si že v drugi polovici 9. veka osnovali neodvisno državo. Svojo politično in književno izobrazbo so prejeli od zapadne Evrope, od Italije in Francije, gospodarsko in socialno organizacijo pa od centralne Evrope.

Politična neodvisnost Hrvatske pravo nikdar ni bila prekinjena.

Med svetovno vojno je bil hrvatski sabor za solidarnost civiliziranega sveta in hrvatski voaki so se na ruski fronti hitro pobunili, na italijanski fronti pa so bili odporni v zavesti, da branijo najzapadnejšo mejo hrvatskega naroda in njegove države. Bili so za pacifizem. Zato so se udeležili čeških manifestacij 13. aprila 1918 v Pragi, zato je hrvatska parlamentarna opozicija 22. septembra 1918 zahtevala hrvatske delegate za mirovno konferenco, zato je Narodno veče, osnovano v začetku oktobra 1918, začelo zbirati okoli neodvisne Hrvatske vse jugoslovanske zemlje bivše Avstro-Ogrske in federacijo po ameriškem zgledu, rušeče vse okove, toda čuvajoče vse dobroto upravne, gospodarske in finančne organizacije iz politične in nacionalne preteklosti.

Dne 29. oktobra 1918 je hrvatski sabor proglasil popolno neodvisnost Hrvatske kot posledico več kot tisočletnega razvoja hrvatske politike in kulture in izrazil željo po skupni državi s kraljevino Srbijo in Črno goro s pogojem, da o obliki in ustavi te nove države odločajo nacionalne skupine, ne pa poedino glasovanje.

Srbski politiki pa so 1. decembra 1918 proglasili kraljestvo SHS, ne da bi bili iskali privolitve ne od hrvatskega parlamenta, kaj šele od hrvatskega naroda. Nadalje navaja spomenica sklepe Hrvatske seljačke stranke od 25. novembra 1918 do proklamacije 8. decembra 1920 »za nevtravno seljačko republiko Hrvatsko« in izjavo Hrvatskega bloka z dne 26. junija 1921, da ne prizna ustave, srbski politiki pa so odrekli hrvatsko individualnost, politično in nacionalno, kakor gospodarsko in kulturno.

Nastala je balkanizacija Hrvatske, nevarna za evropski mir. Odgovor Hrvatske s silo pa bi uničil temelje kulture in narodnega blagostanja.

Dolžnost prosvetljenih demokratičnej je, da ne dopustijo, da ostane Hrvatska še nadalje v tej strašni dilemi, ki je prava mora za hrvatski narod, ki ne more s prekrizanimi rokami gledati, kako postaja vse težji režim ki ruši celo same temelje civilizacije.

Srbski politiki so inaugurirali v Hrvatski narod ubi/ažočo politiko pod etiketo jugoslovanskega narodnega edinstva, politiko, katere glavni in očitni cilj je, da uniči etični narod hrvatski. Pod tem režimom v Hrvatski je pravica podvržena orožništvu, a vsa uprava, politična, finančna in šolska — špijonaži. Srbski zakoni se uveljavljajo v Hrvatski, a vojni zakonik, zlasti kazenski, z barbarsko uporabo batinanja in mučenja izživlja neprestano preziranje in neskončno mržnjo proti nasilnemu srbskemu režimu, ne da bi bili k sreči dosedaj izzvali enake občutke tudi proti srbskemu narodu ki je cele veke bil mučenik in ki je danes v večini gotovo ravnatoko tlačan.

Davčno tiranstvo in carinska pokvarjenost so brez primere, ker tlačitelji ne spoštujejo nobenega načela finančne vede, nobenega svetovnega predpisa, ki se tiče proračunskega prava, in se ne ozirajo na nobeno izkustvo finančne uprave civiliziranih dežel.

Hrvatska javnost se zaveda, da bi podaljšanje sedanjega koruptnega centralizma pomenilo neizogibno katastrofo Hrvatske.

Ustvaritev suverene Hrvatske ali priznanje hrvatske države v skupnih mejah mednarodne zajednice Srbov, Hrvatov in Slovencev postaja na ta način evropska potreba, jasna za vse borilce reda.

Hrvatski narod ne bo opustil nobenega sredstva izvzemši oboroženo vstavo — razen v slučaju obrambe narodne eksistence — za udeležitev odločne volje hrvatskega naroda, v zavesti, da pridobi s tem simpatije in moralno podporo vseh zares prosvetljenih državnikov in civiliziranih narodov.

Politično novico.

+ Shod SLS v Ribnici. V petek dne 10. t. m. se je vršilo v društveni dvorani v Ribnici zborovanje SLS, katerega je vodil g. dekan Skubič. O političnem položaju in o nalogah stranke je poročal posl. dr. Korošec. Shod je bil izborno obiskan in se je vršil v najlepšem redu.

+ Hrvatski blok na umiku. »Obzor« z dne 12. t. m. objavlja članek o spomenici Hrvatskega bloka, v katerem pravi med drugim: »Konstatiramo, ko smo se prej informirali pri vodstvu Hrvatskega bloka, da to ni nobena spomenica Hrvatskega bloka, da ni nihče razen avtorja članka podpisal, a večina poslancev po naravi stvari same niti znala ni za ta članek. Članek je

namenjen za publikacijo internacionalne lige za pravice narodov, za: Revue pour la defense des droits des peuples (revija za obrambo pravic narodov) v Ženevi. Članek iznaša poglede, ki gredo za tem, da se na mednarodno priznanem našem ozemlju organizira konfederacija med Srbijo, Hrvatsko in Slovenijo in to v smeri programa Hrvatske seljačke stranke.

+ Pij XI. Čim bolj bere človek, kar pišejo listi o novem papežu, tem bolj se uverja, da mora sveti oče biti pravi mož na pravem mestu. Naši liberalni listi pišejo nekaj o nekem nacionalističnem italijanskem govoru, ki da ga je papež kot kardinal l. 1921 govoril v Milanu. Senator italijanskega kraljestva dr. Cirmeni pa piše v »N. Fr. Pr.« od 12. t. m., da je tisti govor bil v celi Italiji sprejet kot protitalijanska manifestacija, ker da je kardinal »ostentativno« govoril o Rimu kot prestolici katoličanstva, neomenjajoč Italije. — Dalje hočejo nekateri, ki slišijo rasti travo, vedeti, da je papež kot velik frankofil nasprotnik Nemčije. Cirmeni trdi nasprotno, da ima Nemce zelo rad. Zdi se, da vsi skukaj nič ne vedo, hočejo pa drug drugega premodriti. Cirmeni trdi tudi, da je Pij XI. veliko sodeloval pri sloviti mirovni noti pokojnega papeža Benedikta XV. od leta 1917 in da ga je pokojni papež veliko povpraševal za svet. Tudi meni Cirmeni, da papežev blagoslov iz zunanje ložje ne pomeni nič več, kakor da hoče sv. oče živeti v Italijo v prijateljskem razmerju kakor do vseh ostalih držav.

+ Vprašanje humanistične gimnazije. »Slovenski Narod« se nikoli ne more povzpeli nad svoje ozko strankarsko stališče in zato je seveda umljivo, če nam ob priliki debate o humanistični gimnaziji podtika nekakšne »klerikalne« namene. Zato je jako težko z njim resno debatirati. Mi imamo pristašev humanistične srednje šole tako med liberalci kakor med »klerikalci«, tako pri nas kakor v Ameriki, Angliji, Franciji in Nemčiji. Imamo pa tudi pristašev realistične srednje šole tako med enimi kakor med drugimi. To je vprašanje smernic svetovne kulture sploh in ne vprašanje nasprotja med »latinsko zapadno kulturo« in med »srbsko jugoslovansko kulturo«, kakor meni »Narod«. Poznamo navdušene Jugoslovane — tudi med Srbi — ki so za klasično gimnazijo. Glavni razlog, ki ga mnogi naši kulturni delavci navajajo za humanistično izobrazbo, je ta, da je še edini jez proti materializaciji življenja in vsebuje tako visoke нравstvene vrednote, kakršnih moderna realistična izobrazba ne more mladini dati. Sicer pa se celo vprašanje ne suče samo okoli tega, ampak okoli tega, ali je pametno, če se ves naš šolski sistem čez noč prevrže samo zato, da se naše srednje šolstvo izenači s srbskim. In to je bil glavni argument g. nadzornika dr. Poljanca, ki ni za svoje mnenje navajal nobenih razlogov notranje narave. Če bi bil on podprl svoje mnenje z dokazi, da je realistična izobrazba sploh boljša od klasične, bi proti temu ničesar ne rekli, pač pa bi še vedno vztrajali na tem, da se je dosedanj tip pri nas izvršno obnesel, vsled česar bi bilo pač treba daljšega in globljega preudarka, preden se z eno potezo peresa odpravi. Naj bi se otvorila anketa, naj bi se vprašali tudi vseučiliški profesorji, pisatelji itd., saj gre tu za veliko stvar, ne pa morda samo za to, ali naj na kulturnem polju sledimo vsaki kaprici g. Pribečevića, ki hoče po sili izenačiti Slovence in Hrvate s Srbi, ne iz kulturnih, ampak iz strankarsko-političnih razlogov. Kar se pa g. učitelj, članov višjega šolskega sveta, tiče, previšoko cenimo učiteljstvo, da bi omalovaževali njegove razloge pro in contra, trdimo pa,

Iz življenja sv. očeta Pija XI.

Demokratski ustroj katoliške cerkve je znova dovedel na najvišje mesto cerkvene oblasti moža delavnih ljudskih slojev: Ahila Ratti. Oče Pija XI., Francišek Ratti, je bil vodja v predilnici grofov di Pusiano v Desiju. V hiši ni bilo obilja, vendar spriči očetove pridnosti in materine skrbnosti tudi ne pomanjkanja. Otrok je bilo petero: štiri bratje in ena sestra. Od teh živita poleg Ahila še brat Fermo in sestra Kamila. Bila je to vzorna krščanska družina ter je Ahil prejel prve nagibe do pobožnosti v domači hiši. Kasneje se je družina preselila iz Desia v Milan in Pertusello, kjer je oče umrl. Mati Terezija, ki jo je Ahil pristrčno ljubil, je umrla pred dvema letoma, ko se je njen sin kot papeški nuncij mudil na Poljskem. To je bila ena izmed velikih bridkosti papeževega življenja, da ni mogel ljubljene materi v zadnjih urah biti ob strani in ji zatišati oči.

Prvi pouk je užival Ahil Ratti pri domačem duhovniku don Jos. Volonteriju, ki je zbiral okoli sebe nadarjene dečke in jih pripravljaval za gimnazijo. Bil je to idealen duhovnik stare šole, ki je znal v otrocih vzbuditi ljubezen do znanja in poštenega življenja. Ahil Ratti mu je ohranil vse živ-

ljenje najhvaležnejši spomin; govoril mu je ob grobu in na njegov grob je poromal vselej, kadar ga je pot dovedla v Desio. Poleg Rattija živi še več drugih Volonterijevih učencev, ki se vsi z veseljem spominjajo živahnega, veselega sošolca Rattija, ki je bil vedno razpoložen za igre in drzna otroška podjetja, dasi je že zgodaj kazal poklic za vzvišeno duhovniško zvanje.

Komaj desetleten je bil Ahil Ratti sprejet v gimnazijsko semenišče v S. Pietro Martire, kjer se je takoj odlikoval po svojem velikem nagnjenju do učenja in po svojem bistrem umu. Dva visja gimnazijska razreda je dovršil v semenišču v Monzi, tretjega v kolegiju Sv. Karla v Milanu.

Kot dijak je hodil na počitnice k svojemu stricu don Damianu Rattiju, proštu v Assu. Ta je bil velik ljubitelj mladine in v njegovi gostoljubni hiši je imelo dijaštvo svoje zatočišče. Prošt je imel poseben dar, da je v mladih fantih že z daj spoznal pravi poklic za duhovnika; »prave« je potem bodril in vzpodbujal, nepravim pa odkrito povedal, da niso za duhovski poklic in naj si izbere kaj drugega. V svoji sodbi se je le redko zmotil. Tako se je imel tudi Ahil Ratti pri izbiri stanu mnogo zahvaliti svojemu stricu proštu. V stricovi hiši je spoznal Ahila Rattija tudi tedanj nadškof Aloizij Mazari grof Calabria-

na, ki je mladega moža vsled njegove vne-me za znanost, njegovega dobrega srca in pobožnosti ter njegove resnosti v besedi in obnašanju visoko cenil. Ko je Ahil Ratti po dovršeni srednji šoli stopil v semenišče, ga je nadškof po tretjem tečaju poslal v lombardski kolegij v Rimu in mu tako odprl pot navzgor.

Eno strast — ako smemo tako reči — je poznal sedanj papež Pij XI., mož drugače skrajno umerjen in vaje trde samozataje, kar se izraža tudi v geslu, ki si ga je izbral kot papež: Raptim transit — hitro mine... Ahil Ratti je iz vse duše ljubil planine. Že zgodaj se je vpisal v Italijansko planinsko društvo in bil eden najizkušnejših, najztrajnejših in najdrznejših italijanskih planincev. Za vsako turo se je vestno in temeljito pripravil: študiral je geologijo in zemljevide ter se opremil z vsem, karkoli potrebuje pravi planinec. Po naravi je bil obdarovan z lastnostmi, ki so potrebne planincu: vnemo, pogumom in hladnokrvnostjo. Na gore ga je običajno spremljal msgr. Graselli, rektor kolegija sv. Karla v Milanu. Prebila sta mnogo smrtnih nevarnosti, a se vselej srečno rešila. Tako je Rattiju na ledeniku della Tribolazione zdrknila iz rok vrh, da je takorekoč za las obvisel na robu straš-

nega prepada. Vendar je imel dovolj preudarnosti, da je v naslednjem trenutku vrv zopet ujel. Znamenita je bila Rattijeva tura preko Monte Rose l. 1889. Prenočiti so morali dve strašni noči na ledeniku, 4600 m visoko, na robu stene. Kljub temu je Ratti že dva dni po tej turi sam šel na Matterhorn, kjer ga je zopet prehitela noč in je moral zopet prenočiti na prostem. Prihodnje leto je šel Ratti na Mont Blanc in se vrnil čez ledenik Dôme, kar do takrat pred njim še ni nihče poskušal.

Svoje planinske poti in doživljanje je Ratti redno opisal v »Bollettinu« italijanskega planinskega kluba. Iz teh opisov seva globoko čustvo za veličastne lepote visokogorske prirode. Tudi tu Ratti ni iskal malenkostnega športnega zadoščenja, ampak božje bližine... Nikdar tudi na teh potih ni pozabil svojega duhovskega poklica in ni noben dan opustil premišljevanja.

S svojim 65. letom se je Ratti po volji božji vzpel na najvišjo stopnjo, ki jo more doseči človek: na papeški prestol. Mislimi si moremo, kaka resnost, kaka globoka zavest o prevzeti nalogi ga preveva, nega, ki se je v samotni ledenikov učil snoznavati veličastvo božje in minljivost vsega zem-skega.

da v zadevi humanistične gimnazije pač glas srednješolskih profesorjev več velja in kaj ti mislijo, še danes avtentično ne vemo, ker se celokupno o tem žalibog še do danes niso izjavili, sodeč pa po zadnjem običnem zboru, imajo pristajati humanistične gimnazije veliko večino. Pa naj bo kakorkoli, s političnimi argumenti reševati to vprašanje je lahkomislnjeno in se pravi igrati se z eminentno kulturno zadevo.

+ S spomenico hrvatskega bloka se bavijo že mnogi inozemski listi; zazdaj še brez večjega komentarja. »Era Nuova« pravi, da je trditev nekaterih listov, da Italija to akcijo podpira, zlobna insinacija.

+ Kaj je Jugoslaviji najbolj potrebno? Piše se nam: O tem vprašanju objavlja »Jutro« dolgo vrsto odgovorov, ki so pravi odmev »Jutra«, namreč polni mržnje do katoliške vere in morale. Vrhunec sreče bi po mnenju teh »izkušenih« Jutrovcev Jugoslavija dosegla, ako bi se uvedla — tako stoji v »Jutru« z dne 11. t. m. — svobodna vzgoja mladine, da se ista ne bo potapljala po mlakolah samostanskih šol, ter z železno roko proti klerikalizmu. — V »Slovenec« z istega dneva pa poroča Triglavski iz Sarajeva, da je na osrednjem Balkanu udomačena perversnost, o kateri se zdravemu slovenskemu ljudstvu niti ne sanja, in da je odstotek sifile na Balkanu naravnost strašen. Ker se tudi Slovincem po liberalnih priporočih balkanska kultura, tedaj bi bilo Jugoslaviji najbolj potrebno, da bi ji pripadla Idrija z velikimi zalogami živega srebra.

+ Vprašanje genovske konference. Kakor znano, je francoska vlada poslala vsem zaveznim državam noto, v kateri predlaga, naj se genovska konferenca odgodi za tri mesece. Kdor prečita besedilo note (Journal des Débats, 11. februarja), mora priznati, da navaja francoska vlada nekatere prav tehne argumente. Če se namreč predhodno ne razjasni tako stališče Rusije in Nemečije, kakor tudi onih na konferenco povabljenih držav, katere niso podpisale verzajskega miru, se lahko zgodi, da se bo v Genovi načela debata o tem miru, kar bi gotovo vedlo do jako nevarnih posledic. Čeprav je verzajski mir nedvomno potreben temeljite revizije, je treba prej nekega soglasja glede te točke, če ne, se utegnejo roditi novi še hujski mednarodni konflikti. Razjasniti se pa mora tudi, ali imajo zavezniške države sploh kak enoten načrt glede gospodarske obnove Rusije in tudi če bi ga imele, se ne ve, kakšno stališče misli zavzeti Rusija. Francija predlaga zato neke predrazgovore in pogajanja, seveda je njej v prvi vrsti za to, da se verzajski mir sploh ne tangira. Čeprav pa »Times« priznava deloma upravičenost francoskih pomislekov, je večina angleških listov proti odgoditvi konference in tudi Lloyd George vztraja na tem, da se na določen rok skliče. To si je mogoče razlagati samo tako, da je Angliji že znano stališče Rusije; vsaj Lloyd George se je nekako v tem smislu izrazil v spodnji zbornici, ko je odgovoril na interpelacijo Kenworthyja. Vendar se pa zdi, da se bo konferenca vsaj za dva tedna odgodila, ker tudi Italija vsled vladne krize ni za takojšnjo odprtje.

+ O potovanju dr. Beneša v Pariz in London trdijo francoski listi, da je češki zunanji minister prevzel nalogo, da posreduje med Francijo in Anglijo v zadevi genovske konference. Dr. Beneš je odločno za to konferenco, meni pa, da se morata Anglija in Francija prej zediniti, ako naj ima konferenca kak uspeh.

Dnevne novice.

— Volitev v okrajni šolski svet za sedni okraj Vrhnika. V vrhniškem sodnem okraju je bil izvoljen za člana v okrajni šolski svet dekan Fr. Kete, za njegovega namestnika Valentin Rihar. Lista SLS je dobila 29 glasov, lista nasprotnikov pa 12 glasov.

— Umrla je 10 t. m. na Raki ga. Marija Varškova, soproga trgovca in gostilničarja in sestra g. dr. Ivana Tavčarja. Bila je dobra gospodinja in radi svojega dobrega srca znana po celi dolenski. Pogreb blage pokojnice se je vršil v nedeljo 12. t. m. ob zelo veliki udeležbi. Naj počiva v miru!

— Železniški promet. V področju zagrebškega ravnanstva državnih železnic se je promet na železnica malone popolnoma vzpostavil, ravnotako tudi v Voivodini. V Srbiji je popravljen viadukt pri Rajci. Tudi v Srbiji je vzpostavljen osebni promet, samo blago se zaenkrat še ne sprejema. Iz Srbije prihajajo poročila, da se je včeraj po večdnevnem hucem naporu posrečilo skoraj popolnoma vzpostaviti promet. Med drugim je prišlo tudi šest vagonov pošte, ki je zaostala radi obilnega snega. Tudi v Bosni je promet skoraj popolnoma normalen, izvezemsi nekatere manjše proge. Računa se, da bo v par dneh po vsej državi promet prišel zopet v normalen tir.

— Iz »Uradnega lista«. V 13. številki »Uradnega lista« z dne 11. februarja so objavljeni: »Zakon

o ustanovitvi in ureditvi državne razredne lotrije za podpiranje narodnega gospodarstva. — Pravilnik za kmetijsko statistiko. — Navodila za zbiranje podatkov kmetijske statistike. — Izpremembe in dopolnitve v pravilniku za izvrševanje določil o takсах in začasnega zakona o trošarinah, takсах in pristojbinah. — Razglas o izvozu cimetnega papirja. — Razglas o pobiranju davka na vstopnice in razni drugi razglas in objave.

— Poročil se je g. Ivan Oselj, posestnik in mesar v Smledniku, z gđ. Manco Rak, večletno cerkveno pevko v št. Valburgi. Obilo sreče!

— Toplejši dnevi! Toplejše dni napoveduje magdeburška vremenska opazovalnica, ki se baje malokdaj moti. Bog dal, da bi se tudi sedaj ne varala. Zaloge premoaga so se znatno zmanjšale in ako pride človek z ulice domov ves premrli od mraza, se ne more niti več pošteno pogreti. Še vse huje ko ljudje, trpe živali, posebno ptice, ki od mraza in stradanja trumoma ginejo. Strahopetni zajci prihajajo v same vasi, da bi našli kakšno bilko sena, pa jih večkrat doleti smrt iz smrtonosne cevi. Po poročilu zgoraj imenovane opazovalnice se bo vreme v bližnji bodočnosti prevrglo in bodo napočili toplejši dnevi.

— V kakšne svrhe se porablja državni denar. V belgajskih listih štamo, da je znani ohriski vladika Nikolaj Velimirovič izjavil, da namerava v kratkem zapustiti svoje školišče in odpotovati v Ameriko, da tam sudi nekatera pravoslavna cerkvena vprašanja. Za to svoje potovanje zahteva škof Velimirovič od naše vlade 10.000 dolarjev in pa 5000 dolarjev mesečne plače, dokler bo v Ameriki. — Katoliška duhovščina pa še danes strada v pravem pomenu besede.

— Licitacija veleprodaje tobaka v Sloveniji in sicer v Novem mestu s no zalozami v Crnomlju. Metliki in Kostanjevici se vrši 21. februarja t. l. Več v »Urad. listu« z dne 11. t. m.

— Imena porotnikov za I. letošnje ljubljansko porotno zasedanje, ki se prične 27. februarja. A. Glavni porotniki: Bostić Ivan, posestnik, Lubogojna (Vrhnika); Bohine Ivan, posestnik in trgovec, Misače (Radoljica); Kizuta Fran, trgovec, gostilničar in posestnik, Planina (Logatec); Milnar Ivan, posestnik, Ratče (Kranjska gora); Bergant Ivan, trgovec in posestnik, Stara Loka; Košir Aleš, posestnik, Hotomaže (Kranj); Potočnik Fran, posestnik in gostilničar, Belca (Kranjska gora); Finžgar Ivan, posestnik, Zabreznica (Kranjska gora); Jerala Fran, posestnik, Sp. Besnica (Kranj); Medved Miroslav, posestnik in gostilničar, Dol. Logatec; Korčič Ivan, posestnik, Hotedščica; Cerar Matej, posestnik in gostilničar, Sp. Domžale; Rus Ivan, posestnik in gostilničar, Stranska vas (Ljubljana); Hodnik Fran, posestnik in gostilničar, Dol. Logatec; Pernuš Ivan, posestnik, Lesce; Kozamernik Matija, posestnik, Dobrova; Kukovica Fran, posestnik, Kresniški vrh; Potočnik Fran, urar in posestnik, Kamnik; Kunstelj Ivan, posestnik, Boh. Bela; Dolenc Edvard, trgovec in posestnik, Kranj; Slane Fran, posestnik, Litijska; Korbar Dragotin, posestnik in gostilničar, Zagorje; Stroj Fran, posestnik, Dvorca vas (Radoljica); Bleiweis Fran, posestnik, trgovec in gostilničar, Izlake; Grile Matija, posestnik, Sp. Lipnica (Radoljica); Šušteršič Alojzij, posestnik, Kamna gorica; Dolinšek Anton, posestnik, Lavine (Litijska); Rode Miha, posestnik, Rudnik (Kamnik); Jare Fran, posestnik, Srednja vas (Kranj); Čevc Emil, trgovec, Kamnik; Debelak Valentin, trgovec in posestnik, Skofja Loka; Brovat Ignacij, posestnik in mesar, Jesenice; Ponikvar Alojzij, gostilničar in posestnik, Kamnik; Rihar Ivan, posestnik in gostilničar, Gor. Logatec; Kravanja Anton, trgovec, Cerkljica; Weibl Julij, mizar in posestnik, Kamnik. — B. Nadomestni porotniki (vsi iz Ljubljane): Pollak Josip, trgovec, Sv. Petra cesta 7; Dežman Anton, tovarnar in posestnik, Ambrožev trg 10; Golob Fran, trgovec in posestnik, Wolfova ulica 8; Vok Ignacij, trgovec, Sodna ulica 7; Steiner Anton, trgovec, gostilničar in posestnik, Opekarska cesta 31; Stancer Hinko, trgovec, Dunajska cesta 10; Urbanc Fran, veletrgovec, Sv. Petra cesta 1; Gerkman Anton, trgovec, Lingarjeva ulica 2; Mohar Josip, posestnik, Spod. Šiška, Celovška cesta 13.

— Kdor bi kaj vedel o Martinu Sotaku, ki je ošel leta 1915 na rusko območje in služil pri 26. dom. polku, 7. bataljonu, bojna pošta 48, se naproša, da sporoči proti nagradi Mariji Sotčak, Anovec 4, pošta Videm na Stajerskem. — Prejeto v Gorjan. Ivan Pristav iz Mevsa je 20. novembra 1921 ranil z nožem Antona Kokalja pod levo lopatico. Poškodba je bila težka. Pristav je bil za to obsodjen na 6 tednov ječe.

Štajerske novice.

Š Umrl je pri Novi Cerkv (okraj Celje) g. Karel Gorčičar, učitelj na državni viinarski šoli v Mariboru.

Š Sv. Trojica v Italozah. Dne 4. februarja t. l. je nemila smrt ugrabila pobozno, skrbno in požrtvovalno mamico tukašnjega vestransko delavnega in čislane g. župnika p. Petra Zirovnika v 78. letu njene starosti. Kako je bila skromna mamica daleč od okrog čislana in spoštovana, je pričala ogromna množica sosedov, znancev in prijateljev, ki so jo, — četudi je bil silen snežni metel — spremljali k večnemu počitku od hiše žalosti iz daljnjih Kozmic. Sprevod je vodil sin g. župnik v spremstvu šesterih gg. sobratov. Ob tihni gomili blage rajnice je govoril poslovitne besede kr. voj. nadkurat g. Ivan Mlakar iz Ptuja. — r.

Š Iz Haloz Velika beda in pomanjkanje vsega se polajša prebivalstva Haloz — tako posestnikov kakor vinčarjev. — Posestniki vsled lanske suše nimajo dovolj živeža ne zase in ne za sestrano živino. Tako pa tudi ne vinčarji, ki so le večinoma navezani na zaslužek svojih rok, s katerim si morajo kupovati vsakdanji živež. Toda odkod zaslužek? Ze od adventa sem — torej nad dobra dva meseca ne morejo ničesar zaslužiti vsled zapadlega snega in prehude zime. Najhuje je pa to, da je vsak dan vse dražje — disl živež bodisi obleka. Odpomoč je nujno potreba.

Š Kulturni Maribor. Zadnji koncert Narodne godbe v soboto večer v Narodnem domu se je vršil skoro ob popolni praznoti. Tem bolj polne so bile gostilne. — Gledališka predstava se je morala v zadnjem trenutku odpovedati radi obolevnosti neke igralke. — V Mariboru uspevajo sijajno le še plesi, lahkovive operete in — shodi proti draginjam, ampak prirediti jih je treba v gostilni.

Gospodarstvo. Naša gospodarska kriza.

Ljubljana, 13. februarja 1922.

Naša krona je padla danes v Curihu zopet na 1.00 centimov. Lira notira zopet zadnje dni na naših borzah okrog 15.—, dolar nad 300, angleški funt krog 1350, švicarski frank blizu 60 in češko-slovaška krona malodane eden in pol dinarja. Nemškoavstrijska krona pa so jo dvignila od petka do danes na zagrebški borzi od 4 na 5 in medtem ko je deviza Zagreb notirala na dunajski borzi že pred kratkim 32.00, notira danes le še 20.25.

Ona tako zaničevana in omalovaževana Avstrija je dobila na račun posojila predujema na Angleškem dva milijona funtov šterlingov, Francija ji je obljubila posojilo in tozadevna zakonska predloga glede predujema je že predložena francoski zbornici. Istotako dobi avstrijska republika posojilo v Češko-slovaški. Poljska sanira svoje finance, Češko-slovaška je dobila poleg 25milijonskega dolarskega posojila sedaj še posojilo na Angleškem v znesku 10 milijonov funtov šterlingov. Istotako so najele Rumunija, Bolgarija in celo Grška ugodna posojila v inozemstvu. Samo pri nas se nam obeta leto in dan skorašnje najetje posojila v inozemstvu pod izredno ugodnimi pogoji, a o posojilu ni ne duha ne sluha in vse objube više samo v zraku, če ne na papirju.

Zunanji in notranji padec naše valute postruže našo gospodarsko krizo. Prišli smo v tak val draginje, o katerem nismo pred letom niti mislili. In ta draginja raste dan na dan ter zavzema največje dimenzije. Vsi sloji so od nje prizadeti. Podražili se niso samo oni proizvodi, na katerih uvoz smo navezani, ker jih doma ne produciramo v dovoljni močini in katerih podražitev je valed padca naše valute nasproti tujim valutam samoočebi umevna, ampak tudi produkti, katerih imamo doma ne samo dovolj, ampak tudi v izobilju.

Živimo v agrarni državi, katere glavna produkcija je žito. Danes pa zahtevajo v Voivodini za meterski stot pšenične moke št. 0 že 2400 kron. A ne samo to, nesmotrenost naše produkcije je taka, kakor javlja »Jugoslovanski Lloyd«, da izvažajo Voivodina, ki je bila čimolj bivaše monarhijsko, mesto 20.000 vagonov pšenice samo 3000 vagonov tor je produkcija padla v razmerju 20:5. — To je predvsem posledica demokratskega izvajanja agrarne reforme.

Medtem ko nam Italijani izvažajo živino, rastejo cene mesu dan na dan. Mast je prekoračila ceno 80 K za 1 kg. V sorazmerju ceni kruha, masti in mesa rastejo cene drugim potrebščinam. Svoječasno je padla v Italiji vlada, ki je zvišala cene kruha za par centesimov. Pri nas pa vlada zre mirne na vse te pojave in ne misli na protukrepe, ki bi tej splošni poplavi draginje napravili konec.

Naj omenimo samo en značilen primer. Na berlinskem trgu stanejo bosanske sive 15 mark 1 kg (okrog 23 jugoslov. kron), mi pa plačujemo slabše vrste sive, ker se boljše izvažajo, po 30, 32, 36 kron kilogram. Isto je z drugimi stvarmi.

Vlada bi morala gledati, če že ne more dvigniti naše valute na zunan, da jo vsaj v notranjosti dvigne. Ali pa vsaj k tlom ne tlačijo. To se pa dogaja pri nas. Če se že zvišujejo dohodki iz neposrednih davkov, ki se morali samo ali predvsem zvišati le pri luksuznih predmetih, pri tem pa ne bi se smelo jemati ljudem zaupanja v našo valuto. Poglejmo pri tobaku. Monopolska uprava je zvišala letos zopet cene tobačnim izdelkom in obljubeje nam ponovno zvišanje. Toda tudi tu mora biti gotova meja. Če vidi človek, da stane ena cigareta krono, ki je poprej stala krajcar, potem bo taksiral vse druge predmete v tem razmerju in bo izgubil še bolj svoj respekt do naše valute. Celo na Poljskem so sedaj drugega mnenja. »Monitor« Poljske poroča, da je poljska vlada zadnje dni znižala cene tobačnim izdelkom za 25 odstotkov, zato da dvigne ugled svoje valute vanj v notranjosti države. Za to pa pri nas vlada in vladne siranke nimajo smisla.

Draginja raste in ž njo raste splošno nezadovoljstvo, kar državi ne sme biti vseeno.

Naša državna uprava pa se je prepustila, kakor pravi »Jugoslovanski Lloyd«, fatalizmu, ki je objel vso javnost. Naj gredo stvari same kakor hočejo. Kam bo to privedlo! —

BORZA.

Zagreb, 13. febr. (Izv.) Devize: Pešta 48 do 49, Berlin 154—156, Italija 14.85—14.90, London 1339, Newyork 306, Pariz 26—26.15, Praga 583—584, Dunaj 4.80—4.90, Curih 59.50 do 59.75. Valuta: dolar 302.

Zürich, 13. febr. (Izv.) Pešta 0.80, Berlin 2.52, Italija 24.55, London 22.20, Newyork 513, Pariz 43.70, Praga 9.70, Dunaj 0.18, n.-a. krova 0.08, Zagreb 1.60, Varšava 0.15, Holandska 190.75, Brüssel 41.55, Stockholm 133.

Dunaj, 13. febr. (Izv.) Pešta 9.95, Berlin 31.75, Italija 310, London 277.50, Newyork 6375, Pariz 535, Praga 121, Zürich 1240, Bukarešt 47, Zagreb 20.25, Varšava 195, Holandska 2350.

Belgrad, 13. febr. Valute: Dolarji 75.25, marke 39, avstr. krona 1.35, leji 50.50, napoleonori 280. Devize: London 338, Pariz 660, Zeneva 1490, Praga 143.50, Berlin 80, Dunaj 1.11, Milan 372, Budimpešta 12.

Praga, 13. febr. (Izv.) Rim 255.50, avstrijske krona 0.76, Zagreb —, Pariz 452, London 229.5, Newyork 52, Curih 1023.

Berlin, 13. febr. (Izv.) Dunaj 6.93, Budimpešta 301, Milan 270.50, Praga 383.60, Pariz 1733, London 881.60, Newyork 202.79, Curih 5930.

g Neumestna določba. Vsled novega zakona o državnih trošarinah in takсах je predpisano, da se mora prositi na davčni urad pismeno, da se oblikirajo koliki, ki so nalepljeni na golico. Konstatirati je treba, da sploh ni uradnih golc za mešice, ki smo jih imeli svoji čas, ampak se morajo

rabiti čisto druge, večinoma take, ki so za šolske uporabe. Že to je aramola, da državna uprava takom teko dolgega časa ni imela prilike in čuta dolžnosti, da izda uradne golice, da se pa zahteva pismena prošnja, da sme milostno plačati kolke in da moramo v to svrhu posebno prositi na davkarji, pa že presega vse meje. Menice se rabijo večinoma za trgovski promet in so ravno v to svrhu, da se promet in kredit hitreje razvija. Poprej v Avstriji so bile: 1. uradne golice in 2. ni bilo treba leteti k davkarji, da nam prepečati nalepljene kolke. Sedaj pa odredi pametni finančni minister, da se promet pospeši in kredit olajša, da ne smemo poprej menice podpisati, da ne zapademo pod trošarinsko kazen, nekaj nismo napravili pismene prošnje na davkarji in v uradnih urah pri davkarji pustili prepečati kolke. Dogaja se, da trgovci nujno podpisajo akcept. Po novem predpisu je dolžan, da trati čas za nepotreben pismeno prošnjo in čaka pri davkarji in da davčni uradniki za izvrševanje takih nespametnih odredb čas trafiljo. Dostikrat se dogaja, da hoče kdo podpisati menico, toda ker ni uradnih ur, mora čakati na drugi dan in po nepotrebnosti čas trafiljo, da popolnoma ugodni pameinemu zakonu. Opozorjamo na ta neumisel merodajne kroge, enobito odvračilno zbornico in poslance v Belgradu, da čimprej izpeljuje ukinitje te neumesne in nazadnjaške določbe.

g Stinnes kupuje Avstrijo. Kakor poroča dunajska »Börse«, namerava Stinnes pokupiti avstrijska državna podjetja, predvsem tovarnice v Wöllersdorfu, ki izkazujejo vsako leto 10 milijard avstrijskih kron primanjkljaja. Stinnes jo hoče baje kupiti za izvoz njenih izdelkov ter jo osnovati na novem finančnem temelju, čigar opora ima biti Osrednja banka nemških hranilnic na Dunaju, čije delnice so po veliki večini v Stinnesovih rokah.

g Poštni čekovni urad v Ljubljani izkazuje sledeče poslovne uspehe za mesec december 1921. Število vlogov 158.262 (v decembru 1920: 120.781) s prometom v iznosu K 756.782.743.43 (K 553.202.580.04); število izplačil 51.540 (53.642) s prometom v iznosu K 725.128.735.22 (K 343.559.643.26). Imovina na računih je znašala dne 31. decembra 1921. leta K 200.442.315.70 (K 80.516.410.66).

g Češko-slovaška keramična industrija. Češko-slovaška keramična industrija je bila v preteklem letu zaposlena samo eno petino svoje zmoglosti. Od svoje produkcije je prodala štiri desetine v inozemstvo, predvsem v Avstrijo, Poljsko, Jugoslavijo in sicer ponajveč kamenino, opeko, kamne za tlakanje itd.

Ljubljanske novice.

Ij Dekanijski voditelji kongregacij — jutri, v sredo, konferenca v Ljubljani v Jugoslovanski tiskarni. Začetek ob 10. uri.

Ij Sodalitas ss. Cordis za ljubljansko mesto bo imela svoj sestanek v sredo dne 15. februarja ob 5. uri popoldne v posve-tovalnici Jugoslovanske tiskarne. Glavni referat bo imel g. prof. dr. Janežič. Vsi duhovniki — člani Sodalitatis — naj se sestanka zanesljivo udeležijo. Gostje dobrodošli!

Ij Volitve v mestni šolski svet. Ne počali bi se s to zadevo, a z ozirom na notico v nedejskem »Slovenec« še to-le: Ob razmerah, ki so se udomačile v novejši dobi na našem šolskem polju, je še čuda, da je samo v Ljubljani še toliko trdnih in značajnih članov (članic) Slovaške zveze. 84 — prav častno število, dasi bi jih bilo čez 60, ko bi uprav na dan volitve ne bila zadržala bolezen več članov doma. Da se je nekaj oseb odlegnilo volitvi, seveda ni v redu. Koliko svojega volivnega materiala so spravili liberalci v Ljubljano po razsulu, je razvidno iz volivnega rezultata: Še pred par leti so imeli Slovačkarji med definitivnim učitelstvom znatno večino. — Kolikor znano, so doslej v mestni šolski svet volili samo definitivni učitelji in učiteljice. Dokler ne stopi v veljavo novi šolski zakon, ki ga še ni, bi se moralo še vedno voliti po prejšnji naredbi. Zdaj so pa signali k volitvi vse proležiране gospodične in gospodiče, ki so nataktnjoni po ljubljanskih šolah, da imajo le maturo. — To v pojasnilo, da se »Jutro« in njegovi ne bodo prevzeli.

Ij »Ljubljana«! Drevi nujna pevska vaja ob 7. uri za ženske, ob 8. uri za moške.

Ij Francoski konverzacijski tečaj vsak torek od 7. do 9. uro; francoski začetni tečaj vsako sredo od 7. do 9. uro; vpisovanje vsak dan pri šolski slugi in pred. podkom. — Italijanščina (konverzacija) ob četrtkih, začetniki ob petkih ob isti uri ist. am.

Ij Česká Obea v Ljubljani pořádá dne 14. t. m. o 8. hod. večer ve spolkové místnosti Narod. Domu (restaurace) za spolněčinkování p. M. Koubka z Prahy zajímavou experimentální přednášku o hypnotismu, telepatii a mnemotechnice. Vstup volný. Zúčastněte se hojně.

Ij Umrla so v Ljubljani: Fran Orožen, hiralca, 76 let. — Edvard Josip Baloh, sin policijskega nadstražnika, 1 leto. — Uršula Bučan, učiteljica, 67 let. — Alojzij Jeršin, delavec elektr. cestne železnice, 61 let. — Miroslav Petek, sin sobnega slikarja, 14 let. — Ivana Hafner, železničarjeva žena, 48 let. — Antonija Težar, žena strojevodje, 42 let. — Valentina Šmajdek, profesorjeva žena, 37 let. — Milan Prime, mesarjev sin, 3 meseca. — Pavlina Wolf pl. Wolfenberg, zasebnica, 76 let. — Janez Goršič, posestnik, 63 let. — Katarina Vidie, šivilja, 67 let. — Drago Bizovičar, sin žel. ključavničarja, pet mesecev.

Ij Nenrečn. Notica, ki je izšla v 34. številki »Slovenca«, se mora pravilno glasilati: Ramovšev hlapec je po Zvonarski ulici tako neopredvidno vozil, da je zadel in razbil okno pri stanovanju Josipa Mamiloviča.

Ij Ker je bila prestara, je popravila neka služkinja v svoji postelji knjižnici rojstno leto tako, da so je kar za deset let na papirju pomladila — seveda samo na papirju. Sitnosti bo imela zato tudi pred sodiščem, ker so na policiji ugotovili njeno starostno goljufijo.

Ij Trpinčenje živali. Čista Franc, ki je vozil sneg, je tako neusmiljeno pretepal konja, da je valed zahteve ogroženih gledalcev prišel stražnik, ki je krutega vzročila zapisal.

Ij Napad na Tržaški cesti. Več Ljubljancem se je v nedeljo zvečer nekje na Glinah zabavalo, med njima sta bila tudi France Ferjančič in Anton Boc. Medtem ko se je družba z vozom peljala v Ljubljano, sta odkorakala Ferjančič in Boc peš proti Ljubljani. Pred Bobenčkom na Tržaški cesti je pa napadla več Glinčanov gospoda Bona, kate-

